

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Viskari, K. (2021) Miksi vaikuttavuus on niin perin vaikeaa? TAMKin johtoryhmäblogi, 26.5.2021.

URL: <https://blogs.tuni.fi/tamkjohtoryhma/johtoryhma/miksi-vaikuttavuus-on-niin-perin-vaikeaa/>

Miksi vaikuttavuus on niin perin vaikeaa?

26.5.2021

Vaikuttavuus on korkeakoulukenttää pohdituttava ajankohtainen kärkitermi. Pohdintaa aiheuttaa erityisesti se, miten kaikilla toimilla siihen päästään? Entä mitä vaikuttavuus sitten tarkoittaa? Määritelmiä on paljon, mutta niissä kaikissa toistuvat ainakin seuraavat asiat, joiden kautta pyrin luomaan kytköstä ammattikorkeakoulutoimintaan – tai kuvaamaan tuon kytkennän haasteita.

Tunnistamme yhteisesti, että vaikuttavuutta on vaikea mitata tai vaikuttavuuden syntymistä on vaikea mallintaa. Tämä johtuu siitä, että matkalla panoksista ja toimenpiteistä vaikuttavuuteen on monia tahoja ja toimijoita, niin alkupanoksen asettajia kuin varsinaisen toiminnan kohteena olevia. Jokainen toimija edistää kehittämistä tai muuta toimintaa omalla näkökulmallaan ja roolillaan, ja näin tekeminen muuttaa suuntaa, rikastuu, laajenee ja kehittyy. Mittaaminen vaatii sen, että voidaan määritellä, mitä mitataan ja miten se tehdään. Näin on, ainakin jos kysyt meiltä insinööreiltä. Kun vaikuttavuuden osalta polun mutkat ja pää ovat hämärässä, on mittaamista mahdotonta etukäteen määritellä tarkasti.

Ammattikorkeakoulun koulutuksen ja TKI-toiminnan vaikuttavuuden mittaamiseen liittyy juuri tuo yllä kuvattu haaste. Koulutuksen kautta opiskelijoille syntyy uutta osaamista, mutta koulutuksen vaikuttavuus syntyy vasta, kun näitä oppeja viedään käytäntöön ja niiden avulla kehitetään työelämää. TKI-toiminnan vaikutukset kohdistuvat kohderyhmään esimerkiksi uusien kyvykkyyksien muodossa, mutta vasta näiden kykyjen hyödyntäminen tuottaa vaikuttavuutta. Mittaamisen kenttä siis leviää kuin ne kuuluisat Jokisen eväät, eikä mittaamista sen varsinaisessa merkityksessä ole mahdollista tehdä. Ehkä juuri siksi vaikuttavuuden tarinat ovat nousseet keinoiksi demonstroida vaikuttavuutta.

Toinen yhteisesti tunnistettu seikka on vaikuttavuuden syntymisen ajallinen ulottuvuus. Vaikuttavuuden syntymiseen vaaditaan aikaa, jolloin toiminnan tulokset ehtivät tehdä tehtävänsä, ja aikaansaada vaikuttavuutta. Kun opiskelijat valmistuvat, heidän työllistymistään koulutusta vastaaviin tehtäviin seurataan kyselyjen avulla. Onko tämä vaikuttavuutta, vai syntyykö se vasta, kun työelämäkokemus vahvistuu, ja osaaminen aidosti ehtii tuottaa kehittävään vaikutusta? TKI-toiminnassa aikajänne on vielä haastavampi asia. Kun projektirahoitus päättyy, hankkeen toiminta sellaisenaan loppuu. Hankkeet tulokset tietysti – ja toivottavasti – jäävät elämään, sehän TKI-toiminnan tarkoitus on. Mutta vaikuttavuus syntyy vasta hankkeen päättymisen jälkeen, joskus jopa vuosien päästä. Miten se kytketään takaisin alkuperäiseen toimintaan, ja kuka muistaa tekemisen alkupäätä ja lähtökohtia, siinäpä haaste.

Kolmantena näkökulmana otan esille yhteistyön. Vaikuttavuutta on mahdotonta saada aikaan yksin, vaan se vaatii yhteistyötä. Panoksien käyttämisellä ja toimenpiteillä on aina tekijä ja tekemisellä kohde. Vähintään nämä kaksi tahoja vaikuttavuuteen vaaditaan, yleensä mukana on paljon muitakin. Tämä johdattaa ajatukseen, että vaikuttavuutta vahvistaakseen yhteistyötä pitäisi tehdä monipuolisemmin. Tästä päästään siihen, että jos toiminnan ja panostuksien suunnittelussa lähdetään vaikuttavuuden tavoitteista ja vaikuttavuuden kädenjalkiajattelusta, on jokaisen tekemisen suunnittelussa haettava aktiivisesti yhteistyötä. Ja sellaista yhteistyötä, jossa ymmärretään yhdessä, että ensin mietitään vaikuttavuuden tavoitteita, ja sitten puretaan ketjua taaksepäin.

Tässä kohtaa herätyskello soi ja arki palaa. Juoksemme mopon vieressä ja sähköpostin perässä, ja toteutamme kukin oman organisaatiomme ja tehtävämme tavoitteita. Ja hetkittäin pääsemme tuohon edellä kuvattuun tilanteeseen, jossa oikeasti mietimme asioita uudesta kulmasta, istumme tulevaisuudessa ja suunnittelemme historiaa, joka siihen johtaa. Ja sitten päätämme, että järjestämme useammin aikaa pysähtyä, nousta mopon selkään ja lähteä ajamaan. Ja toivottavasti tässä päätöksessä onnistumme. Yhdessä.

Kirjoittaja: Kirsi Viskari, vararehtori